

Magyarország etnikai szerkezetének változásai az ezredfordulót követően

Tátrai Patrik
MTA CSFK FTI

Kulcsszavak: *etnikai földrajz, asszimiláció, szimbolikus etnicitás, migráció, határon átnyúló szuburbanizáció*

Magyarország lakosságának etnikai összetétele – a népszámlálási adatok szerint – jelentősen megváltozott 2001 és 2011 között. A számok alapján elének táruló kép első pillantásra meglepőnek tűnik. A magyarok száma és aránya csökken, míg a kisebbségeké – egy-két kivételtől eltekintve – nő. Tekintve, hogy a térség nemzetállamaiban az elmúlt évtizedekben, a roma népességet nem számítva, etnikai homogenizáció valósult meg, és korábban Magyarországon is ez a trend dominált, illetve hogy a korábbi hazai kutatások mind a nemzeti kisebbségek fokozódó asszimilációjáról tudósítottak, e folyamatok némileg ellentmondanak a várt eredményeknek. Hogyan lehetséges tehát, hogy a kisebbségek lélekszáma nő, miközben körükben a nyelvváltás és az asszimiláció a szakirodalom szerint egy létező folyamat? És mi a magyarázat arra, hogy több mint egy évszázados nemzetépítés, és 1920 után fokozottan érvényesülő etnikai homogenizáció mellett a mai államterületen a magyar anyanyelvűek aránya alig haladja meg az 1880-ban rögzített értéket? Előadásomban többek között ezekre a kérdésekre keresem a választ.

Célom az általános, tehát nem az egyes kisebbségekre lebontott folyamatok ismertetése és elemzése. Igyekszem bemutatni a népszámlálás módszertani változásainak hatását az etnikai önidentifikációra (pl. többes kötődések, etnikai hovatartozást firtató kérdésekre nem válaszolók), valamint a természetes szaporodás és a migráció szerepét a nemzetiségi kötődésű lakosság lélekszámváltozására. Ehhez kapcsolódóan olyan, viszonylag új folyamatokat vizsgálok, mint a határon átnyúló szuburbanizáció hatása az etnikai térszerkezet alakulására. Mindemellett kiemelten foglalkozok az etnikai önbesorolást befolyásoló szubjektív tényezők szerepével, és amellet fogok érvelni, hogy a hazai etnikai folyamatok csak kis részben értelmezhetők az asszimilációs diskurzus keretében.

A fenti témák elemzése megadja a feleletet arra, hogy összességében milyen okok, milyen folyamatok és milyen irányba alakítják Magyarország etnikai összetételét és térszerkezetét.